

[Diderichsen.]

om, hvad kultur er, og hvad det ikke er, hvilket jeg ikke skal komme nærmere ind på her, forstår jeg det sådan, at kernen i problemet det er dette, om den oprindelige kulturcentertanke i snævrere forstand, det vil altså sige tanken om at skabe særlige institutioner, navnlig særlige bygninger eller lokaler, hvor man skulle have lejlighed til specielt kunstpræget kulturaktivitet, om denne tanke er den rigtige udformning i forhold til den anden mulighed, nemlig at indarbejde denne specielle, æstetiske kulturvirksomhed i en bredere kultursammenhæng, en bredere humanistisk eller almindelig åndelig eller folkelig kulturbevægelse. Det er efter min mening det principielle i det spørgsmål, som vi her drøfter, og jeg forstår altså ministeren således, at ministeren er inde på tanker om, at man ikke skal isolere det specielle kunstneriske element i kulturen i sådanne særlige kulturhuse, men at man skal prøve på at bygge på de bestående muligheder — og det vil i virkeligheden sige, at det skal indbygges i bestående institutioner som biblioteker, skoler, teatre osv. — og deri ligger så, at denne æstetiske side af kulturvirksomheden faktisk bliver indordnet i en større folkelig kultursammenhæng. Det er i grunden det, vi skal tage stilling til, og jeg må sige, at jeg har altid været mere tiltalt af denne sidste mulighed, som ministeren altså også nu går ind på.

Grunden til, at jeg, når mine tanker har beskæftiget sig med dette forhold, har været mere tiltalt af denne mulighed, er den, at jeg er meget bange for, at man ved at lave særlige kunsthuse, eller hvad man skal kalde det, ville understrege den tendens, der er i det moderne kulturliv til at isolere kunsten og kunstnerne. Jeg mener, at det er en meget beklagelig udvikling, og at det er til lige stor skade både for det, man kan kalde publikum, og for kunstnerne selv, hvis man skal få det indtryk, at der fremskyndes en udvikling, som får kunstnerne til at opfatte sig som en særlig klike i den almindelige folkelige udvikling,

en klike, som næsten føler sig forpligtet til altid at indtage en protestholdning over for de samfundsproblemer, som i øvrigt er på dagsordenen. Derfor tror jeg, at det sundeste er at komme frem ad den vej, der her er foreslået, men jeg indrømmer, at jeg kan godt se, at der også dér er betydelige vanskeligheder til stede, og at de specielle forhold, under hvilke en sådan kunstnerisk udfoldelse kan trives, måske knap så meget kommer til deres ret, som hvis man havde selvstændige institutioner i så henseende.

Jeg skal dernæst sige en bemærkning om selve kunstformidlingen og kunst dyrkelsen, eller må jeg måske hellere tilføje en anden ting først. Man skal i det hele taget, som også hr. Lembourn var inde på indirekte, være forsigtig med at gøre åndelige bevægelser til institutioner med bygninger, organisationer, ansat personale osv. Vi kender det jo — hvis vi må tage et eksempel — fra det kirkelige liv, som på mange måder har været pioner på disse områder f. eks. ved de kristelige ungdomsbevægelser; alt, hvad der sådan har karakter af en åndelig vækkelsesbevægelse, den være sig kirkelig eller verdslig, har jo sin styrke i selve vækkelsesgenerationen, som bæres frem af en begejstring, men når der er gået en generation eller to, så ved vi jo, at begejstringens ild afmattes og til sidst slukkes, og hvis man så i den første begejstring har bygget for store borge eller huse, og hvis man har institutionaliseret bevægelsen, så sidder man til slut tilbage med de tomme skaller uden virkeligt indhold, uden at der er den ånd og begejstring, som skulle retfærdiggøre det ydre apparat. Og jeg vil blot sige, at noget lignende vil man risikere her; for der er jo faktisk her på mange måder tale om en slags vækkelsesbevægelse med et æstetisk indhold, som viser sig i adskillige åndelige bevægelser i nutiden, der ligefrem gør kunsten til den store frelsende engel, som skal bringe mennesket ud af livets viderværdigheder og vanskeligheder og altså ligesom bringe en slags religiøs fornyelse eller forløsning med sig.